ԵԴ1/0317/01/24
(ՀԿԴ/0015/01/24)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

ԸՆԴԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

11 մարտի 2024 թվական քաղաք Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահին փոխարինող Արթուր Պողոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ուսումնասիրելով թիվ ԵԴ1/0317/01/24 (ՀԿԴ/0015/01/24) քրեական վարույթի ընդդատության հարցը լուծելու համար ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի՝ 2024 թվականի փետրվարի 22-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Ք

<u>Վարույթի դատավարական նախապատմությունը.</u>

1. 2024 թվականի փետրվարի 1-ին Հակակոռուպցիոն դատարանում ստացվել է Հովիկ Շահմարի Գաբրիելյանի վերաբերյալ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՀՀ քրեական օրենսգիրք) 375-րդ հոդվածի 4-րդ մասով թիվ 90161723 (ՀԿԴ/0015/01/24) քրեական վարույթը:

1.1. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2024 թվականի փետրվարի 2-ին որոշում է կայացրել թիվ ՀԿԴ/0015/01/24 քրեական վարույթը ստանձնելու և 2024 թվականի փետրվարի 8-ին նախնական դատալսումներ նշանակելու մասին:

1.2. Հակակոռուպցիոն դատարանը, 2024 թվականի փետրվարին 13-ին՝ նախնական դատալսումների ընթացքում, որոշում է կայացրել քրեական վարույթն ըստ ընդդատության Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան փոխանցելու մասին:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը 2024 թվականի փետրվարի 22-ին որոշում է կայացրել թիվ ԵԴ1/0317/01/24 (ՀԿԴ/0015/01/24) քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին՝ ընդդատության հարցը լուծելու համար:

3. Քրեական վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2024 թվականի փետրվարի 27-ին:

<u>Ընդդատության վերաբերյալ հարցը լուծելու համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.</u>

4. 2024 թվականի հունվարի 22-ի որոշմամբ Հովիկ Շահմարի Գաբրիելյանի նկատմամբ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 375-րդ հոդվածի 4-րդ մասով հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել այն բանի համար, որ *«նա 2019թ. փետրվարի 04-ից մինչև 2020 թվականի հոկտեմբերի 26-ը զբաղեցնելով ՀՀ ՊՆ 1-ին բանակային կորպուսի 2-րդ առանձին զրահապանակային գումարտակի (ՀՀ ՊՆ 60369 զորամաս) հրամանատարի պաշտոնը, կոչումով՝ փոխգնդապետ, կոչման և պաշտոնի բերումով հանդիսանալով վերը նշված գումարտակի բոլոր զինծառայողների ուղղակի պետը, 2020թ. սեպտեմբերի 27-ին ՀՀ կառավարության կողմից թիվ 1586-Ն որոշմամբ հայտարարված ռազմական դրության պայմաններում հակառակորդի հետ անմիջական մարտի չբռնվելու և պաշտպանական բնագիծը թողնելու անձնական այլ շահագրգռվածությամբ չարաշահել է իր պաշտոնեական դիրքը՝ իր իշխանական, ծառայողական լիազորությունները և դրանցով պայմանավորված ազդեցությունն օգտագործել է ի*

վնաս պետական ու ծառայողական շահերի, մասնավորապես՝ ի կատարումն իր հանցավոր նպատակների՝ վերադաս հրամանատարությանն իրականությանը չհամապատասխանող զեկույցներ է ներկայացրել իր պաշտպանության բնագծի աջ և ձախ թևերով հակառակորդի ներթափանցման, ինչպես նաև իր տրամադրության տակ գտնվող սպառազինության բացակայության մասին, ինչից հետո վերադաս հրամանատարությունից ստանալով զբաղեցրած բնագիծը չթողնելու և պաշտպանությունը շարունակելու՝ ռադիոկապի միջոցով տրված հրաման, առանց ավագ պետի թույլտվության և տվյալ պարագայում առանց հիմնավոր անհրաժեշտության, նահանջի հրաման է տվել ենթակա ստորաբաժանմանն ու դիտավորությամբ թողել զբաղեցրած պաշտպանական բնագիծը, որպիսի գործողություններն անզգուշությամբ առաջացրել են ռազմական գույքի, տեխնիկայի ոչնչացում և այլ ծանր հետևանքներ (…)»[1]:

5. Հակակոռուպցիոն դատարանը 2024 թվականի փետրվարին 13-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. *«(…) 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված և 2024 թվականի փետրվարի 6-ին ուժի մեջ մտած «ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-31-Ն օրենքի համաձայն՝*

«(…) Հոդված 7. Օրենսգրքի հավելված N 1-ում՝

3) «Հոդված 549. Իշխանազանցությունը կամ իշխանությունը չարաշահելը (բացառությամբ երբ արարքը կատարվել է ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով և բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով)»:

Վերոգրյալ իրավական նորմերի համակարգային վերլուծության արդյունքում հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հովիկ Գաբրիելյանին ներկայացված մեղադրանքի համաձայն՝ վերջինս իր պաշտոնեական դիրքը չարաշահել է անձնական այլ շահագրգռվածությունից ելնելով և ոչ շահադիտական դրդումներով, Դատարանը գտնում է, որ թիվ ՀԿԴ/0015/01/24 վարույթն այլևս ընդդատյա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին: Միևնույն ժամանակ, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ հիշյալ քրեական գործով նախաքննությունն իրականացվել է ՀՀ

[1] Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 71, թերթ 38:

քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության ՀԿԳ քննության վարչությունում, որը գտնվում է Երևան քաղաքի Բաբայան 4 հասցեում, այսինքն՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի դատական տարածքում, ուստի Դատարանը գտնում է, որ թիվ ՀԿԴ/0015/01/24 վարույթն ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանին (…)»[2]:

6. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը 2024 թվականի փետրվարի 22-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. *«(…) 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունվել է Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին թիվ ՀՕ-31-Ն օրենքը (ուժի մեջ է մտել 2024 թվականի փետրվարի 06-ին), որով փոփոխության է ենթարկվել Օրենսգրքի հավելված N 1-ում: Մասնավորապես, ի թիվս այլնի, փոփոխության է ենթարկվել հավելված N 1-ում ընդգրկված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածը, այն է՝ Իշխանազանցությունը կամ իշխանությունը չարաշահելը (բացառությամբ երբ արարքը կատարվել է ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով և բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով):*

Մեջբերված դրույթի տառացի մեկնաբանության արդյունքում կարելի է ողջամիտ հետևության հանգել, որ օրենսդիրը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածը կոռուպցիոն հանցանքի շարքին չի դասում, եթե առկա է երկու պայմանների միաժամանակյա առկայությունը: Դրանք են՝ (1) արարքը պետք է կատարված լինի ոչ շահադիտական դրդումներով, (2) արարքն իր մեջ պետք է պարունակի բռնություն, բռնություն գործադրելու սպառնալիք կամ օգտագործվի զենք կամ հատուկ միջոց: Օրինակ՝ քննարկվող բացառությունը կլինի այն իրավիճակում, երբ զորամասի հրամանատարը ոչ շահադիտական դրդումներով բռնություն գործադրի զինծառայողի նկատմամբ, քանի որ այն որևէ կերպ չի առնչվում կոռուպցիոն բնույթի այս կամ այն երևույթների հետ, այսինքն, նշված արարքը կոռուպցիոն որևէ տարր չի պարունակի:

---

[2] Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 8, թերթեր 84-89:

Ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ նշված դրույթում օգտագործվում է «և» շաղկապը: «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի (Նորմատիվ իրավական ակտում որոշ շաղկապների և բառերի կիրառումը) 1-ին մասում ընդգրկված են այն իրավիճակները երբ նորմատիվ իրավական ակտում նորմի կիրառման համար թվարկված բոլոր պայմանների առկայությունը պարտադիր է, այն է՝ 1) նշված նորմի կիրառումը պայմանավորված է միայն «և» կամ «ու» շաղկապով բաժանված պայմաններով, կամ (...): Նշվածը նույնպես փաստում է այն մասին, որ ՀՀ քրեական օրենսգրքի N 1 հավելվածում ներառված 549-րդ հոդվածը կոռուպցիոն բնույթի հանցանքների շարքից փարանջատելու և ոչ կոռուպցիոն բնույթի արարք համարվելու համար պետք է առկա լինի թվարկված բոլոր պայմանների միաժամանակյա առկայությունը:

Անդրադառնալով վարույթների փոխանցմանն՝ ըստ ընդդատության, ապա Դատարանը հարկ է համարում ընդգծել Վճռաբեկ դատարանի նախագահի որոշումներում արտահայտած այն կայուն դիրքորոշումը, որ ընդդատության կանոններն այն չափանիշներն են, որոնց հիման վրա որոշվում է, թե տվյալ գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն: Ընդդատության կանոնները կոչված են անձին զերծ պահելու դատական շրջապտույտից: Վարույթը ըստ ընդդատության փոխանցելիս չպետք է դրսևորվի չափազանց ձևական մոտեցում, և պետք է հաշվի առնվի նաև արդարադատության շահը:

Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից ակնհայտ է, որ Հովիկ Շահմարի Գաբրիելյանին մեղսագրվում է արարք՝ պաշտոնեական դիրքի չարաշահում, որը կատարվել է անձնական շահագրգռվածությունից ելնելով, որն անզգուշությամբ առաջացրել է նյութական ծանր հետևանքներ: Այսինքն, նրան վերագրվող մեղադրանքի ծավալում բացակայում է «բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով» որակյալ հատկանիշը, ինչն իր հերթին վկայում է այն մասին, որ նշված հանցանքն ընդգրկված է Օրենսգրքի N 1 հավելվածում և համարվում է կոռուպցիոն բնույթի արարք: Հետևաբար, դատարանն իր անհամաձայնությունն է արտահայտում ՀՀ

հակակոռուպցիոն դատարանի 2024 թվականի փետրվարի 13-ի որոշմամբ նշված այն պնդմանը, որ թիվ ՀԿԴ/0015/01/24 քրեական գործն ընդդատյա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

Վերոնշյալից զատ, եթե մի պահ պատկերացնենք, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի որոշումը հիմնավոր է և Հովիկ Գաբրիելյանի վերաբերյալ քրեական գործը կոռուպցիոն բնույթի չէ, ապա հարկ է փաստել, որ անգամ այդ իրավիճակում ՀՀ Հակակոռուպցիոն դատարանը գործն ըստ առարկայական ընդդատության ուղարկելու մասին որոշում չէր կարող կայացնել այն պատճառաբանությամբ, որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի (հիշյալ քրեական գործով դատավոր Վ.Սարգսյանը 2024 թվականի փետրվարի 02-ին որոշում է կայացրել քրեական գործը վարույթ ստանձնելու մասին) ընդդատությունը չի կարող փոխվել՝ ելնելով քրեական վարույթի ընթացքում հետագա օրենսդրական փոփոխություններից:

Այսինքն դատարանը գտնում է, որ գործի քննության ընթացքում քրեական օրենսգրքի համապատասխան հավելվածում փոփոխությունների դեպքում վարույթները չպետք է փոխանցեն ըստ ընդդատության, քանի որ դրանք դատարանի կողմից ստանալու պահին եղել են ճիշտ ընտրված ընդդատությամբ և կանխավարկածը պետք է լինի գործի քննության շարունակությունը տվյալ դատարանում, այլ ոչ թե այն ըստ ընդդատության փոխանցելը:

Դատարանի այս դատողությունը, ի թիվս այլոց, պայմանավորված է հետևյալ հիմնավորումներով.

ա. ընդդատության կանոնները պետք է զերծ պահեն անձին դատական շրջապտույտից՝ նպաստելով գործի քննության ողջամիտ ժամկետների պահպանմանը և արդյունավետ արդարադատության իրականացմանը,

բ. գործի ընդդատությունը որոշելը, որպես դատավարական գործողություն, որոշվում է այդ գործը ստանալու պահին գործող օրենսգրքի նորմերին համապատասխան և դատավարական նորմի հետադարձության կանոն այդ մասով նախատեսված չէ,

գ. քրեական օրենսգրքի հավելվածի փոփոխությունը համարվում է քրեական օրենքի փոփոխություն, որի վրա լիարժեքորեն տարածվում են քրեական օրենքի հետադարձության կանոնները սահմանող նորմի կարգավորումները: Այս դեպքում հարկ է արձանագրել, որ կոոուպցիոն հանցագործությունները սահմանող հավելվածի փոփոխությունը ոչ՝ մեղմացնող, ոչ՝ խստացնող օրենք է, հետևաբար դրա կիրառությունը հետադարձ կարգով անթույլատրելի է, եթե չկա համապատասխան անցումային դրույթ ընդունված օրենքում: Այլ կերպ՝ քրեական օրենքի փոփոխությունը, որով չի բարելավվում անձի վիճակը, տարածվում է այն ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած իրավահարաբերությունների վրա,

դ. ՀՀ քրեական օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ին ընդունված և 2024 թվականի փետրվարի 6-ին ուժի մեջ մտած ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքը չի նախատեսում անցումային դրույթ, ըստ որի դատարանների վարույթում գտնվող նախկին կոոուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ վարույթները պետք է փոխանցվեն ըստ ընդդատության: Դատարանն ընդգծում է, որ ի տարբերություն օրենսդրության փոփոխության նախկին դեպքերի, երբ օրենսդիրն անցումային դրույթի ուժով կարգավորել էր գործերի փոխանցումը ՀՀ հակակոոուպցիոն դատարան, այս դեպքում նման նորմ չի նախատեսել, ինչը հիմք է տալիս գալ հիմնավոր այն եզրահանգման, որ օրենսդրի կամքն եղել է հիշյալ քրեական վարույթների քննությունը գործը ստացած դատարանում մնալը: Հակառակ դեպքում հնարավոր է ստեղծվի մի իրավիճակ, երբ տարբեր ժամանակներում իրականացված օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում քրեական գործը կհայտնվի անվերջ «շրջապտույտի» մեջ: Օրինակ՝ դատարանում ավարտական փուլում (դատական վիճաբանություններ կամ եզրափակիչ ելույթներ) գտնվող քրեական գործը զուտ օրենսդրական փոփոխություններից ելնելով առարկայական ընդդատությամբ ուղարկվի այլ դատարան, իսկ որոշ ժամանակ անց՝ նույն հիմնավորումներով վերադարձվի այն ուղարկած դատարան:

Հիմք ընդունելով վերը նշվածը դատարանը վերահաստատում է իր մոտեցումը, որ առարկայական ընդդատության ենթակա գործերի ցանկում

փոփոխության դեպքում գործում է ճիշտ ընդդատությամբ գործը ստացած դատարանի կողմից գործի քննությունը շարունակելու կանխավարկածը, եթե այլ բան նախատեսված չէ համապատասխան ընդունված նոր օրենքով: Նման մոտեցումը միտված է ապահովելու ընդդատության որոշման կանոնի կայունության հատկանիշը, ինչը պետք է բացառի քրեական գործերի ձևական հիմքերով «միգրացիան» դատարանների միջև:

Անդրադառնալով այն հավանական փաստարկին, ըստ որի քրեական դատավարության օրենսգիրքը թույլատրում է քրեական գործը ընդդատությամբ ուղարկել ցանկացած փուլում, արձանագրում է, որ այդ կարգավորումը վերաբերում է միայն գործի քննության ընթացքում ի հայտ եկած նոր փաստերին, այլ ոչ թե օրենքի փոփոխությանը (…)»[3]*:*

<u>Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը.</u>

7. Սույն վարույթով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավո՞ր է արդյոք Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ ԵԴ1/0317/01/24 (ՀԿԴ/0015/01/24) քրեական վարույթն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին:

8. ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «*Յուրաքանչյուր ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք*»:

9. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք, (…) նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա ստեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք*»:

9.1. Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, *«օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարան»* հասկացությունը մեկնաբանելիս նշել է. *«Այն երկրներում,*

[3] Տե՛ս քրեական վարույթ, հատոր 8, թերթեր 104-113:

որտեղ օրենքը կոդիֆիկացված է, դատական համակարգի կազմակերպումը չի կարող թողնվել դատական մարմինների հայեցողությանը, սակայն դա չի նշանակում, որ դատարաններն օժտված չեն համապատասխան ազգային օրենսդրությունը մեկնաբանելու որոշակի ազատությամբ»[4]*:*

Միևնույն ժամանակ, դատական մատչելիության իրավունքի համատեքստում Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ. *«Ներպետական դատական ատյանները դատավարական կանոնները կիրառելիս պետք է ձեռնպահ մնան դրանց չափազանցված ձևականացումից, որն իր ազդեցությունը կունենա դատավարության արդարացիության վրա»*[5]*:*

10. Վճռաբեկ դատարանը *Գևորգ Հարությունյանի* գործով իրավական դիրքորոշում է ձևավորել այն մասին, որ. «*(…) Գործերի պատշաճ ընդդատությունը, որպես արդար դատաքննության անհրաժեշտ բաղկացուցիչ, հիմնարար իրավական արժեք է: Դրա հիմնարար բնույթը բխում է արդար դատաքննության ինստիտուցիոնալ տարրից՝ անկախ, անկողմնակալ, իրավասու և օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարան ապահովելու պետության պոզիտիվ պարտականությունից: Իսկ այդ պարտականությունն իր հերթին, ըստ էության, ամրագրված է Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգում բարձրագույն իրավաբանական ուժ ունեցող այնպիսի նորմատիվ ակտերում, ինչպիսիք են ՀՀ Սահմանադրությունը (…), Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (14-րդ հոդված) և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիան (6-րդ հոդված): (…)*

Պատշաճ ընդդատության հիմնարար իրավական նշանակությունն այն է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանի որոշման հստակ կանոնների առկայությունը և դրանց կանխատեսելի գործադրումն անհրաժեշտ պայման են կողմնակի դիտորդի մոտ այնպիսի համոզմունք ձևավորելու համար, որ

---

[4] Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Gorgiladze v. Georgia* գործով 2009 թվականի հոկտեմբերի 20-ի վճիռը, գանգատ թիվ 4313/03, 69-րդ կետ:

[5] Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Walchli v. France* գործով 2007 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը, գանգատ թիվ 35787/03, 29-րդ կետ:

տվյալ կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանը և դատավորը նախապրամադրվածություն չունեն, և տվյալ գործը վարույթ ընդունելիս սուբյեկտիվիզմն ու կամայականությունը բացառված են եղել:

Այսպիսով, քրեական գործերի ընդդատության որոշման հստակ, կամայականությունը բացառող կանոնների առկայությունը և գործադրումը պարտադիր նախապայման են արդարադատության մատչելիության պատշաճ երաշխավորման համար (…)»[6]:

11. Վերոգրյալից հետևում է, որ ընդդատության կանոններն այն չափանիշներն են, որոնց հիման վրա որոշվում է, թե տվյալ գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն: Ընդդատության կանոնները կոչված են անձին զերծ պահելու դատական շրջապտույտից, որը կարող է առաջանալ, եթե դատարանները հրաժարվեն գործը վարույթ ընդունել՝ իրենց ընդդատյա չլինելու պատճառաբանությամբ:

Ընդդատության ինստիտուտը հիմնարար նշանակություն ունեցող արժեք է, քանի որ այն անմիջականորեն կապված է անձի՝ օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարանի կողմից իր գործի քննության իրավունքի հետ: Քրեական վարույթի մասնակիցների համար պետք է կանխատեսելի լինի, թե իրենց գործով որ դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն:

Անհրաժեշտ է ընդգծել, որ վարույթն ըստ ընդդատության փոխանցելիս, չպետք է դրսևորվի չափազանց ձևական մոտեցում, և պետք է հաշվի առնվի նաև արդարադատության շահը:

12. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 260-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Մարզերի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության և Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարաններին (այսուհետ՝ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան) ընդդատյա են առաջին ատյանի կարգով իրականացվող բոլոր վարույթները, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքի հավելված N 1-ով*

---

[6] Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Գևորգ Հարությունյանի* գործով 2011 թվականի հուլիսի 13-ի թիվ ԵԿԴ/0211/01/10 որոշումը, կետեր 15-16:

նախատեսված կոոուպցիոն հանցանքների վերաբերյալ վարույթների, որոնք ընդդատյա են հակակոոուպցիոն դատարանին»:

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1.Նախնական դատաքննությունների ընթացքում պարզելով, որ տվյալ վարույթն ընդդատյա չէ իրեն, դատարանն այն որոշմամբ անհապաղ փոխանցում է ըստ ընդդատության:*

(…)

5. Վարույթն ըստ ընդդատության ստացած հակակոոուպցիոն կամ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը մինչև նախնական դատաքննություն նշանակելը եռօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարույթը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ դրա առարկայական ընդդատությանը:

(…)

8. Սույն հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված դեպքում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը, Վճռաբեկ դատարանի քրեական և հակակոոուպցիոն պալատների նախագահները վարույթը Վճռաբեկ դատարանում ստանալու պահից տասնօրյա ժամկետում վերջնականապես լուծում են վարույթի առարկայական ընդդատության հարցը՝ ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ ընդունված որոշմամբ: Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան»:

12.1. «ՀՀ քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 2024 թվականի հունվարի 16-ի թիվ ՀՕ-31-Ն ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«Օրենսգրքի հավելված N 1-ում՝ (…)*

***«Հոդված 549. Իշխանազանցությունը կամ իշխանությունը չարաշահելը» բառերից հետո լրացնել «(բացառությամբ երբ արարքը կատարվել է** ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով և բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով)» բառերով»:*

12.2. «Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Նորմատիվ իրավական ակտում նորմի կիրառման համար թվարկված բոլոր պայմանների առկայությունը պարտադիր է, եթե իրավական ակտում*

1) նշված նորմի կիրառումը պայմանավորված է միայն «և» կամ «ու» շաղկապով բաժանված պայմաններով, կամ

2) նշված նորմի կիրառումը պայմանավորված է միայն ստորակետերով բաժանված պայմաններով, կամ

3) նշված նորմի կիրառումը պայմանավորված է ստորակետերով և «և» կամ «ու» շաղկապով բաժանված պայմաններով:

(…)

4. Եթե նորմատիվ իրավական ակտում թվարկված բոլոր պայմաններից բավական է միայն մեկի առկայությունը, ապա չի կարող կիրառվել «և» կամ «ու» շաղկապը, կամ դրանք չեն կարող բաժանվել ստորակետով կամ կետադրական այլ նշանով»:

12.3. Նշված նորմերի համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածը (համապատասխանում է 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 375-րդ հոդվածին) չի համարվում կոռուպցիոն բնույթի հանցանք՝ հետևյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության պարագայում, երբ արարքը կատարվել է՝ ա) ոչ շահադիտական դրդումներից ելնելով, բ) բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով: Հետևաբար, նշված պայմաններից որևէ մեկի բացակայության դեպքում, հանցանքը համարվում է կոռուպցիոն բնույթի և ենթակա չէ փոխանցման առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

13. Սույն վարույթի նյութերի ուսումնասիրությունից երևում է, որ՝

- Հակակոռուպցիոն դատարանը, փաստելով, որ Հովիկ Գաբրիելյանին ներկայացված մեղադրանքի համաձայն՝ վերջինս իր պաշտոնեական դիրքը չարաշահել է անձնական այլ շահագրգռվածությունից ելնելով և ոչ շահադիտական

դրդումներով, գտել է, որ թիվ ՀԿԴ/0015/01/24 վարույթն այլևս ընդդատյա չէ Հակակոռուպցիոն դատարանին[7]:

- Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը, արձանագրելով, որ Հովիկ Գաբրիելյանին վերագրվող մեղադրանքի ծավալում բացակայում է ենթադրյալ հանցանքը *«բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելով»* կատարելու որակյալ հատկանիշը, փաստել է, որ ենթադրյալ հանցանքը հանդիսանում է կոռուպցիոն բնույթի:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանը նշել է նաև, որ Հակակոռուպցիոն դատարանը գործն ըստ առարկայական ընդդատության ուղարկելու մասին որոշում չէր կարող կայացնել, քանի որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի ընդդատությունը չի կարող փոխվել՝ ելնելով քրեական վարույթի ընթացքում հետագա օրենսդրական փոփոխություններից[8]:

14. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշմամբ վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ պետք է փաստել, որ Հովիկ Գաբրիելյանի նկատմամբ հանրային քրեական հետապնդում հարուցելու մասին որոշման բովանդակությունից հետևում է, որ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ենթադրյալ հանցանքը ***«բռնություն գործադրելով, բռնություն գործադրելու սպառնալիքով կամ զենք կամ հատուկ միջոց օգտագործելու»*** եղանակով կատարելու հատկանիշը Հ.Գաբրիելյանին մեղսագրված չէ, հետևաբար նշված պայմանի բացակայության պայմաններում արարքը շարունակում է համարվել կոռուպցիոն բնույթի:

Հետևաբար, գտնում ենք, որ սույն վարույթը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանին ընդդատյա լինելու իրավական հիմքը բացակայում է:

---

[7] Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:
[8] Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

15. Վերոշարադրյալը հիմք է տալիս փաստելու, որ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ԵԴ1/0317/01/24 (ՀԿԴ/0015/01/24) քրեական վարույթն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին, հիմնավոր է:

16. Միաժամանակ հարկ է արձանագրել, որ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի այն դատողությունը, որ ընդդատության կանոնների պահպանմամբ վարույթ ընդունված քրեական գործի ընդդատությունը չի կարող փոխվել՝ ելնելով քրեական վարույթի ընթացքում հետագա օրենսդրական փոփոխություններից, ընդունելի չէ:

17. Վերոգրյալի հիման վրա գտնում ենք, որ թիվ ԵԴ1/0317/01/24 (ՀԿԴ/0015/01/24) քրեական վարույթն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին:

Ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 263-րդ հոդվածի 8-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

Հովիկ Շահմարի Գաբրիելյանի վերաբերյալ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 375-րդ հոդվածի 4-րդ մասով թիվ ԵԴ1/0317/01/24 (ՀԿԴ/0015/01/24) քրեական վարույթն ընդդատյա է Հակակոռուպցիոն դատարանին:

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ	ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՓՈԽԱՐԻՆՈՂ ԱՐԹՈՒՐ ՊՈՂՈՍՅԱՆ	ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ